

سوالات امتحانات نهایی مبحث محور

درس ادبیات فارسی 3 – فصل اول – ادبیات تعلیمی

گرددآورنده: مهشید روزه دار رتبه 32 منطقه دو کنکور انسانی 1401

1. قلمرو زبانی:

الف) مترادف واژه «فایق» در عبارت «عصاره تاکی به قدرت او شهد فایق شده» کدام کلمه در متن زیر است؟ (0.25)

« مفخر موجودات و رحمت عالمیان و صفوت آدمیان و تتمه دور زمان، محمد مصطفی (ص)... »

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1404)

ب) نوع حذف در بیت «بنده همان به که ز تقصیر خویش/عذر به درگاه خدای آورد» است. (0.25)

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1404)

ج) زمان فعل مشخص شده در بیت « گر کسی وصف او زمن پرسد/ بی دل از بی نشان چه گوید باز؟ » با فعل کدام عبارت متفاوت است؟ (0.25)

الف) بار دیگرش به تضرع و زاری بخواند. ب) خانه ای کاو شود از دست اجانب آباد

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1404)

د) تو نماینده فضلی ، تو سزاوار (ثنایی ، سنایی). (0.25)

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1403)

ه) سرور کائنات و مفخر موجودات و رحمت عالمیان و سفوت آدمیان و تتمه دور زمان . (0.25)

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1403)

و) با توجه به بیت « اگر لطف تو نبود پرتو انداز / کجا فکر و کجا گنجینه راز » کدام واژه بیت زیر نقش دستوری یکسانی با واژه مشخص شده دارد؟ (0.25)

زاهد ظاهر پرست از حال ما آگاه نیست / در حق ما هرچه گویند جای هیچ اکراه نیست

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1403)

ز) نوع وابسته وابسته را در بیت زیر بنویسید. (0.25)

ای مرغ سحر عشق ز پروانه بیاموز / کان سوخته را جان شد و آواز نیامد

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1403)

ح) نقش دستوری داروغه در عبارت «گفت تا داروغه را گوئیم در مسجد بخواب» چیست؟ (0.25)

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1403)

ط) نمودار وابسته وابسته را در مصراع «گفت:مسجد، خوابگاه مردم بدکار نیست» رسم کنید. (0.25)

(امتحان نهایی فارسی 3 دی 1403)

ی) موارد خواسته شده را در عبارت زیر بیابید. (0.5)

یکی از یاران به طریق انبساط گفت «: از این بوستان که بودی ما را چه تحفه کرامت کردی؟»

1. ترکیب وصفی / 2. ترکیب اضافی

(امتحان نهایی فارسی 3 دی 1403)

ک) در بیت زیر، چند مفعول وجود دارد؟ (0.25)

« بگفت: آنجا به صنعت در چه کوشند؟ بگفت: اندۀ خرنده و جان فروشند »

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1402)

ل) در عبارت «چون برسیدم بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت» (0.75)

1. جمله پایه یا هسته را مشخص کنید.

2. نقش دستوری واژه های مشخص شده را، به ترتیب، بنویسید.

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1402)

م) نوع حذف در بیت «کرم بین و لطف خداوندگار / گنه بنده کرده است و او شرمسار» چگونه است؟ (0.25)

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1402)

ن) در بیت زیر، یک برابر معنایی مناسب برای واژه «شادی» بیابید. (0.25)

- همه عزّی و جلالی، همه علمی و یقینی / همه نوری و سروری، همه جودی و جزایی

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1401)

س) در بیت زیر، واژگانی را که در زبان فارسی هم آوا دارند، مشخص کنید. (0.5)

- از بهر تو صد بار ملامت بکشم / گر بشکنم این عهد غرامت بکشم

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1401)

ع) در مصراع های زیر، فعل های مشخص شده را از دیدگاه معنایی بررسی کنید. (0.5)

1. گفت: نزدیک است والی را سرای؛ آنجا شویم

2. گفت: می بسیار خوردی؛ زان، چنین بیخود شدی

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1401)

ف) عبارت «حرکت به سوی مقصدی برای به دست آوردن و جست و جوی چیزی» در توضیح کدام واژه آمده است؟ (0.25)

1. اتراق 2. پویدن 3. مشایعت 4. وصول

(امتحان نهایی فارسی 3 دی 1401)

ص) املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. (0.5)

1. واصفان حلیه جمالش به تحیر (منسوب / منصوب)

2. گفت از (بحر / بهر) غرامت جامه ات بیرون کنم.

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1400)

@bartarhakanoon

ق) معنی واژه مشخص شده در عبارت «تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته» چیست؟ (0.25)

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1400)

ر) کاربرد معنایی فعل «نیست» در کدام مصراع ، اسنادی و در کدام مصراع ، غیر اسنادی است؟ (0.5)

1. گفت مسجد خوابگاه مردم بدکار نیست / 2. گفت والی از کجا در خانه خمار نیست؟

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1400)

ش) معنی واژه مشخص شده در عبارت «نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی» چیست؟ (0.25)

(امتحان نهایی فارسی 3 دی 1400)

ت) درستی یا نادرستی عبارات را بررسی کنید. (0.5)

1. در هر دو مصراع بیت «گفت مستی زان سبب افتان و خیزان می روی / گفت جرم راه رفتن نیست ره هموار نیست» ، فعل اسنادی به کار رفته است .

2. در بیت «گفت تا داروغه را گوییم در مسجد بخواب گفت مسجد خوابگاه مردم بدکار نیست» نقش دستوری واژه های «داروغه» و «خوابگاه» یکسان است.

(امتحان نهایی فارسی 3 دی 1400)

ث) معنی واژه مشخص شده در عبارت «والی از کجا در خانه خمار نیست» چیست؟ (0.25)

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1399)

خ) معنی واژه مشخص شده در عبارت «عاکفان کعبه جلالش به تقصیر عبادت معترف» چیست؟ (0.25)

(امتحان نهایی فارسی 3 دی 1399)

ذ) کاربرد معنایی فعل «نیست» در کدام مصراع ، اسنادی و در کدام مصراع غیر اسنادی است؟ (0.5)

1. زاهد ظاهر پرست از حال ما آگاه نیست 2. در حق ما هر چه گوید جای هیچ اکراه نیست

(امتحان نهایی فارسی 3 دی 1399)

2. قلمرو ادبی

الف (در هر عبارت کدام آرایه ادبی داخل کمانک به کار نرفته است؟ (0.25)

گفت: « آگه نیستی کز سر در افتادت کلاه» گفت «در سر عقل باید، بی کلاهی عار نیست!»
(جناس/پارادوکس/مراعات نظیر)

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1404)

ب) آیا مصراع دوم بیت زیر درست ذکر شده ؟ (0.25)

در مکتب حقایق پیش ادیب عشق / آنکه رسی به خویش که بی خواب و خور شوی

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1403)

ج) قالب شعری کدام بیت قطعه است؟ (0.25)

1. ای دیو سپید پای در بند / ای گنبد گیتی ای دماوند

2. محتسب مستی به ره دید و گریبانش گرفت / مست گفت ای دوست این پیراهن است افسار نیست

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1403)

د) آرایه ادبی واژه مشخص شده در عبارت « به خاطر داشتم که چون به درخت گل رسم، دامنی پر کنم
هدیه اصحاب را » (0.25)

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1403)

ه) در اصطلاح ادبی، شیوه گفت وگویی بیت زیر چه نام دارد؟ (0.25)

-گفت: مستی زان سبب افتان و خیزان میروی / گفت: جرم راه رفتن نیست، ره هموار نیست

(امتحان نهایی فارسی 3 دی 1403)

و) کدام مصراع ، بیت زیر را کامل میکند؟ (0.25)

ای بی خبر بکوش که صاحب خبر شوی /

1. تا راهرو نباشی، کی راهبر شوی 2. تا کیمیای عشق بیایی و زر شوی

(امتحان نهایی فارسی 3 دی 1403)

@bartarhakanoon

ز) واژگان پدید آورنده آرایه لفظی سجع در عبارت زیر، کدام اند؟ (0.5)

«هر نفسی که فرو میرود ممد حیات است و چون برمی آید مفرح ذات.»

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1402)

ح) در بیت زیر، کاربرد آرایه های تشبیه ، مراعات نظیر ، تلمیح و مشهود است. (0.25)

«چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیبان؟ / چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیبان؟»

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1402)

ط) مفهوم کنایه مشخص شده در عبارت «تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری» چیست؟ (0.25)

(امتحان نهایی فارسی 3 دی 1402)

ی) واژگان سجع عبارت «عصاره تاکی به قدرت او شهد فایق شده و تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته.» کدام اند؟ (0.25)

(امتحان نهایی فارسی 3 دی 1402)

ک) با توجه به بیت های زیر به پرسش ها پاسخ دهید. (0.5)

- گر در سرت هوای وصال است حافظا / باید که خاک در گه اهل هنر شوی

- بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک؟ / بگفت آنگه که باشم خفته در خاک

1. در کدام واژه بیت نخست مجاز وجود دارد؟

2. در بیت دوم کدام واژه ها جناس را به پدید آوردند؟

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1401)

ل) کدامیک از واژگان مشخص شده در عبارت زیر، مشبّه به است؟ (0.25)

-فرّاش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین

بپرورد.

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1401)

@bartarhakanoon

م) آرایه بارز بیت «همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو بپوشی / همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی»، تضمین است یا تلمیح؟ (0.25)

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1401)

ن) در بیت زیر، معنای مجازی واژه خاک چیست؟ (0.25)

- بگفتا: دل ز مهرش کی کنی پاک؟ بگفت: آنکه که باشم خفته در خاک

(امتحان نهایی فارسی 3 دی 1401)

س) آرایه ادبی قسمت مشخص شده در عبارت «فرش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده و دایه ابر بهاری را گفته تا بنات نبات بیورده.» چیست؟ (0.25)

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1400)

ع) آرایه ذکر شده در مقابل همه ابیات، به جز گزینه درست است؟ (0.25)

1. گفت مستی زان سبب افتان و خیزان می روی / گفت جرم راه رفتن نیست ره هموار نیست (حسن تعلیل)

2. شانه می آید به کار زلف در آشفستگی / آشنایان را در ایام پریشانی بپرس (اسلوب معادله)

3. چو خواهی که پیدا کنی گفت و گوی / نباید زدن سنگ را بر سبوی (کنایه)

4. عاشق آن باشد که چون آتش بود / گرم رو سوزنده و سرکش بود (تشبیه)

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1399)

3. قلمرو فکری

الف) مفهوم مشترک ابیات زیر را بنویسید. (0.5)

- یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر / کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی

- بنیاد هستی تو چو زیر و زبر شود / در دل مدار هیچ که زیر و زبر شوی

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1404)

@bartarhakanoon

ب) جمله «با خرد و دانش خود آنچه خواهد، تواند. سنجش نیروی او در توان ما نیست با کدام گزینه تناسب مفهومی دارد؟ (0.25)

1. همه غیبی تو بدانی همه عیبی تو بیوشی / همه بیشی تو بکاهی همه کمی تو فزایی
2. نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی / نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1403)

ج) مفهوم مشترک ابیات زیر را بنویسید. (0.5)

- عاشقان کشتگان معشوق اند / برنیاید ز کشتگان آواز
- این مدعیان در طلبش بی خبراند / کان را که خبر شد، خبری باز نیاید

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1403)

د) جمله « پرده ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد» با کدام قسمت بیت زیر ارتباط مفهومی دارد؟ (0.25)

- همه غیبی تو بدانی (1) همه عیبی تو بیوشی (2) / همه بیشی تو بکاهی (3) همه کمی تو فزایی (4)

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1403)

ه) مصراع دوم بیت زیر بر چه موضوعی تاکید دارد؟ (0.5)

-گفت می بسیار خوردی زان چنین بی خود شدی / گفت ای بیهوده گو حرف کم و بسیار نیست

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1403)

و) کدام بیت با عبارت «واصفان حلیه جمالش به تحیر منسوب که ما عرفناک حق معرفتک» ارتباط مفهومی دارد؟ (0.25)

1. نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی / نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی
2. همه عیبی تو بیوشی، همه غیبی تو بدانی / همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی

(امتحان نهایی فارسی 3 دی 1403)

ز) بیت «گفت: باید حد زند هشیار مردم، مست را / گفت: هشیری بیار، اینجا کسی هشیار نیست» بیانگر چه مفهومی است؟ (0.5)

(امتحان نهایی فارسی 3 دی 1403)

@bartarhakanoon

ح) مفهوم کلی مصراع مشخص شده، چیست؟ (0.5)

-چه غم دیوار امت را، که دارد چون تو پشتیبان؟ / چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیان؟

(امتحان نهایی فارسی 3 دی 1402)

ط) «دست انابت به امید اجابت به درگاه حق -جلّ و عال- برداشتن» و بیت زیر، بر کدام مفهوم مشترک تأکید دارند؟ (0.25)

«بنده همان به که ز تقصیر خویش / عذر به درگاه خدای آورد»

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1401)

ی) در نوشته زیر، منظور از «به طریق انبساط»، چیست؟ (0.5)

- یکی از یاران به طریق انبساط گفت: از این بوستان که بودی، ما را چه تحفه کرامت کردی؟

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1400)

ک) شاعر در بیت «گفت: دیناری بده پنهان و خود را وارهان / گفت: کار شرع کار درهم و دینار نیست» به کدام پدیده اجتماعی اشاره کرده است؟ (0.25)

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1399)

ل) با توجه به نوشته زیر، دو مورد از صفات خدا را بنویسید. (0.5)

پرد ناموش بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفه روزی به خطای منکر نبرد.

(امتحان نهایی فارسی 3 دی 1399)

4. معنی و مفهوم شعر و نثر

الف) هر نفسی که فرو میرود ممدّ حیات است و چون بر می آید مفرّح ذات. (0.75)

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1404)

ب) دست انابت به امید اجابت به درگاه حق بردارد. (0.75)

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1403)

@bartarhakanoon

ج) خوان نعمت بی دریغش همه جا کشیده. (0.5)

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1403)

د) باران رحمت بی حسابش همه را رسیده. (0.5)

(امتحان نهایی فارسی 3 دی 1403)

ه) عصارهٔ تاکی به قدرت او شهد فایق شده. (0.5)

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1402)

و) گفت: کار شرع، کار درهم و دینار نیست. (0.5)

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1402)

ز) هر نفسی که فرو میرود مُدِّ حیات است (0.5)

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1402)

ح) پرده ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفه روزی به خطای منگر نبرد. (1)

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1401)

ط) گفت: «دیناری بده پنهان و خود را وارهان» / گفت: «کار شرع کار درهم و دینار نیست» (0.75)

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1401)

ی) تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته. (0.5)

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1401)

ک) وظیفه روزی به خطای منگر نبرد. (0.5)

(امتحان نهایی فارسی 3 دی 1401)

ل) کرم بین و لطف خداوندگار / گنه بنده کرده است و او شرمسار (0.5)

(امتحان نهایی فارسی 3 شهریور 1400)

م) یکی از صاحب‌دلان سر به جیب مراقبت فروبرده بود. (0.5)

(امتحان نهایی فارسی 3 خرداد 1399)

ن) از دست و زبان که برآید / کز عهده شکرش به در آید (0.75)

(امتحان نهایی فارسی 3 دی 1399)

پاسخنامه

1. الف) صفوت (صفحه 12)

ب) معنوی (صفحه 12)

ج) الف یا بار دیگرش به تضرع و زاری بخواند. (صفحه 13)

د) ثنایی (صفحه 10)

ه) صفوت (صفحه 12)

و) آگاه (صفحه 20)

ز) صفت مضاف الیه (صفحه 14)

ح) متمم (صفحه 13)

ط) بدکار به مردم / مردم بدکار به خوابگاه (صفحه 19)

ی) 1. ترکیب وصفی: این بوستان یا چه تحفه / 2. ترکیب اضافی: طریق انبساط (صفحه 14)

ک) 4 مفعول (صفحه 20)

ل) 1. بوی گلم چنان مست کرد / 2. م: مفعول مست: مسند (صفحه 14)

م) لفظی (صفحه 13)

ن) سرور (صفحه 10)

س) بهر (بهر) / صد (سد) (صفحه 20)

ف) 2 (صفحه 10)

ص) 1. منسوب (صفحه 12) / 2. بهر (صفحه 19)

@bartarhakanoon

ق) بلند ، بالیده (صفحه 10)

ر) 1. اسنادی / 2. غیر اسنادی در معنی وجود ندارد (صفحه 19)

ش) مانند، مثل، همسان (صفحه 10)

ت) 1. درست (ی در مستی و نیست دوم) - 2. نادرست (داروغه متمم و خوابگاه مسند) (صفحه 19)

ث) می فروش (صفحه 19)

خ) جمع عاکف، کسانی که در مدت معین در مسجد بمانند و به عبادت پردازند. (صفحه 13)

ذ) 1. اسنادی / 2. غیر اسنادی در معنی وجود ندارد (صفحه 20)

2. الف) پارادوکس (صفحه 19)

ب) خیر یا نادرست (صفحه 22)

ج) 2 (صفحه 19)

د) استعاره (صفحه 14)

ه) مناظره (صفحه 19)

و) 1 (صفحه 22)

ز) حیات و ذات (صفحه 12)

ح) استعاره (صفحه 13)

ط) روزی به دست آوری (صفحه 12)

ی) فایق و باسق (صفحه 12)

ک) 1. واژه سر (فکر و خیال) (صفحه 23) / 2. خاک و پاک (صفحه 20)

ع) 1. شویم: برویم (فعل غیراسنادی) / 2. شدی: گشتی. (فعل اسنادی) (صفحه 19)

ل) فراش (صفحه 12)

م) تلمیح (صفحه 10)

ن) قبر (صفحه 20)

س) استعاره) باتوجه به کتاب علوم وفنون 2 اگر مجاز هم نوشته شود صحیح است (صفحه 12)

ع) 1 (صفحه 19)

3. الف) در امان بودن عاشق و مفاهیم مشابه (صفحه 23)

ب) ب (صفحه 10)

ج) سکوت و بی ادعایی عاشقان حقیقی / رازداری فنایافتگان و عارفان / مفاهیم مشابه (صفحه 13 و 14)

د) 2 (صفحه 10)

ه) ملاک نفس عمل حرام است نه میزان انجام آن و ارتکاب کم و زیاد آن. (صفحه 19)

و) 1 (صفحه 10)

ز) فراگیری فساد در جامعه (صفحه 19)

ح) کسی که تو نگهدار و نگهبانش باشی غم ندارد. (صفحه 16)

ط) توبه به درگاه خدا. (صفحه 12-13)

ی) به شیوه صمیمی و خودمانی (صفحه 13)

ک) رشوه خواری (صفحه 21)

ل) ستارالعیوب بودن - روزی رسانی یا رزاق بودن خداوند (صفحه 12)

4. الف) وقتی که نفس بیرون می آید (بازدم) شادی بخش وجود است. (صفحه 12)

ب) به امید برآورده شدن توبه به درگاه خداوند روی می آورد. (صفحه 13)

ج) سفره نعمت بی مضایغه اش همه جا گستره شده است. (صفحه 12)

د) رحمت خداوند همچون باران فراوانی است که به همه رسیده است. (صفحه 12)

ه) شیرۀ درخت انگور با قدرت او، عسلی خالص شده. (صفحه 12)

@bartarhakanoon

و) گفت: کار شرع با رشوه خواری سازگار نیست/ کاری که در شرع حرام است با دادن رشوه حلال نمیشود.
(نکوهش رشوه خواری) (صفحه 19)

ز) هر نفسی که می کشیم یاری دهنده زندگی است. (صفحه 12)

ح) آبروی بندگان را با گناه آشکار نمی ریزد و وجه معاش (رزق و روزی تعیین شده) را به دلیل خطای زشت قطع نمیکند (صفحه 12)

ط) محتسب: پولی بده و خود را نجات بده - مست: موضوعات دینی با پول (رشوه) حل نمیشود. (صفحه 19)

ی) هسته خرمایی با پرورش و توجه او، نخلی بلند گردیده است. (صفحه 12)

ک) روزی مقرر آنها را با وجود خطاهای زشتشان قطع نمیکند. (صفحه 12)

ل) بخشش و مهربانی خداوند را ببین که چه قدر زیاد است ؛ بنده گناه می کند و او از گناه بنده اش خجالت زده است. (صفحه 13)

م) یکی از عارفان در حال تفکر عارفانه و توجه به حق بود. (صفحه 14)

ن) هیچ کس نمی تواند با رفتار و سخنانش از عهده شکرگزاری خداوند برآید. (صفحه 12)

